בס"ד

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 35

פורים

העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

דברים במחשבה
הדור קבלה

פתרון החידה הקודמת
לטאטא את הבית בשבת

החידה השבועית
בדין קשת בענן

למה מתחפשים בפורים

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בחג הפורים נוהגים ישראל ללבוש עליהם פרצופים ותחפושות. ויש לחקור אחר טעם מנהג קדום זה, ונציג עשרה טעמים יסודיים.

ריבוי שמחה - למעשה, מנהג זה כבר מובא ברמ"א (או"ח תרצו) בשם המהר"י מינץ:

ומה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר, אין איסור בדבר מאחר שאין מכוונין אלא לשמחה בעלמא.

(יש להעיר, שבענין לבישת גבר שמלת אישה וההפך, פוסקים רבים חלקו על כך ויש שהחמירו אף על ילדים).

רואים שהסיבה שמתחפשים זה ענין של ריבוי שמחה.

זכר לבגדי המלכות - באליה רבה (שם ס"ק טו) הביא טעם שלובשים בגדים חשובים, זכר למרדכי שיצא בלבוש מלכות.

זכר לשינויים שקרו בנס לושתי - באליה רבה הביא שם טעם נוסף שזה זכר למה שאמרו חז"ל במסכת מגילה (יב ע"ב) שושתי המלכה מיאנה לבוא למשתה משום שפרחה בה צרעת, ולפי דעה אחרת שם סירבה לבוא משום שבא גבריאל ועשה לה זנב.

לרמוז שהחטאים של ישראל הם רק כלפי חוץ - בספר בני יששכר (מאמרי חודש אדר מאמר ט) הביא בשם המהר"ם חאגיז שזה זכר למה שאמרו במסכת מגילה (יב ע"א) שעם ישראל לא עשו אלא לפנים (מה שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר), אף הקב"ה לא עשה עמהם אלא לפנים (ולא באמת נתן להרוג אותם). על כן משתנים בזמן השמחה במלבושים שונים ולא ניכר של מי הפנים.

שלא יתביישו העניים - בספר קול אריה (מנהגי הקול אריה אות ק"ט) הובא שהטעם שנהגו ללבוש פרצופים זה בכדי שלא יתבייש מי שצריך לפשוט יד לצדקה.

לרמוז להסתר פנים שבמגילה - בספר התודעה (חלק א עמ' רפא), סמכו מנהג זה ע ל

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון>>

"הדור קבלוה בימי אחשוורוש"

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

הקדמה:

כל חג מחגי ישראל הינו בעל הארה מיוחדת השבה ומופיעה מחדש כל שנה ושנה. חג פורים הינו חג מיוחד ועוצמתי. כמעט כל אדם ואדם מעלה חיוך רחב כאשר החג המופלא הזה מתקרב. ביום החג תחושה של שמחה עצומה מרחפת מעלינו, לא שמחה של הוללות ורוח שטות חלילה, אלא שמחה קדושה וטהורה מאין כמותה.

כל ילד רך בשנים יודע היטב להסביר מהו עניינו העמוק של החג המופלא. כל אחד ואחד מכיר היטב את סיפור המגילה, וחש הוא רגשי הודאה ושבח עצומים על "הרווח וההצלה" שהתרחשו לעמ"י בדורם של מרדכי ואסתר.

אולם חכמינו זיכרונם לברכה מלמדים אותנו מתוך התבוננות מדוקדקת במגילת אסתר, על עניין נוסף וחשוב לא פחות שארע בדור זה, שאף הוא בפני עצמו ראוי לעורר שמחה עוצמתית וגדולה כל שנה ושנה בעומק ליבנו.

במאמר זה נשתדל לעמוד מעט על עומק עניין זה אותו ביקשו חז"ל ללמדנו, וננסה להתבונן באמצעותו על בחינה נוספת המופיעה וניצבת בחג הפורים המעוטר בשמחה הטהורה.

כפה עליהם הר כגיגית:

בראש ובראשונה לפני שנתבונן במאורעות שאירעו בממלכה הפרסית בימי מרדכי ואסתר, נחזור לתקופה קדומה הרבה יותר, ראשית היווצרותו של עם הקודש למרגלות הר סיני. ראשית, נעיין בדברי חכמינו זיכרונם לברכה (מסכת שבת פח.) אודות המאורע המופלא הזה:

"ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית"

מלמדים אותנו חז"ל יסוד מהפכני שצריך להתבונן בו מעט; עמ"י קיבלו את התורה מתוך כפייה עמוקה. אולם מיד עולה שאלה כמו מאליה: מהי אותה כפיה שנכפו בה העם הקדוש? וכי לא רצו הם עד מאד לקבל את התורה כפי שביטאו הם באמירתם "נעשה ונשמע".

אולם הרב קוק זצ"ל (עין איה על מסכת שבת פרק ט' פסקה סט.) מתבונן כדרכו בעומקם של דברי חז"ל הללו ומלמד אותנו יסוד חשוב בנוגע לכפיית קבלת התורה על עם הקודש:

"היסוד הטבעי שבקדושה שמפעם בחזקה בנשמתן של ישראל, אינו מניח את היסוד של הבחירה החפשית להתגלות בכל מילואה. ומאז עמדו רגלי אבותינו על הר סיני, אורות החיים הטבעיים שבקדושה מתגברים והולכים בגלוי, והתוכן החפשי של בחירת האדם עומדת היא בצורה עלומה, עד אשר רק בהשתערות רוח עועים של שכרות נוראה, אשר ליצרא דע"ז ביסודו, היה אפשר לצאת אל הפועל מין תואר של בחירה בישראל. ומפני הארס הגדול שהוכרח להתכנס עד כדי העמדת הבחירה המעשית במשקל ישר, היה הצורך של יצרא דע"ז להיות מרובה כ"כ בעז כחו"

מסביר הרב זצ"ל שכשעמדו העם הקדוש למרגלות הר סיני, התעלו הם למדרגות כה גבוהות עד כי מלכו של עולם התגלה אליהם בצורה עוצמתית מאין כמותה והותיר בהם רשמים עמוקים וחזקים שנחרטו בהם לדורות.

במהלך המעמד המופלא הזה, עמ"י "ראה את הקולות" ונחשף אל הקודש בצורה כה איתנה עד כי לא נותר שום מקום לבחירה החופשית. החשיפה אל הקודש הייתה כה עוצמתית עד כי האפשרות היחידה שעמדה לנגד עיניו היא לאחוז את הקודש בשתי ידיו, לקבל את התורה ולהתענג מפירותיה המתוקים.

לאחר המפגש העוצמתי הזה בין עמ"י לקוב"ה, נותר רושם חזק מאין כמותו בנפש העם, רושם שנשאר חקוק בליבו זמן רב.

אלא שכאן מתעוררת בעיה קשה. כידוע השי"ת ית' ברא את

האדם בעולם על מנת להיטיב לו בתכלית ההטבה. וכך, כאשר האדם יבחר במעשי המצוות והקודש, אזי יקנה הוא מעלה עליונה. אולם על מנת שהאדם יזכה בטובה הגדולה ויחוש תענוג גדול בהשגתה השלימה, נתן לו הקב"ה את הרצון החופשי. כך, יוכל האדם לבחור מרצונו האם חפץ הוא בדרכי הקדושה או בהפכה המר. כך יצליח האדם לקנות קניין עצמי של קדושה וטהרה ולהשיג כראוי את תכלית ההטבה השלימה. (להרחבה עיין דרך ה' לרמח"ל ח"א, ובתחילת הספר דעת תבונות)

אולם כאמור במציאות הקדושה שהתרחשה למרגלות הר סיני לא הייתה כל אפשרות לעמ"י להביע את יכולת הבחירה שלהם. החשיפה אל מעלות הקודש הייתה כה עוצמתית עד כי לא עלתה על דעתם כל בחירה אחרת מלבד קבלת התורה ברצון. וכך, עם תחושת הרוממות שאינה מותירה מקום לבחירה חופשית, נשארו ישראל אף לאחר המעמד הקדוש.

אולם רצה השי"ת לקיים בהם במידת מה את יכולת הבחירה, ולכן יצר מעין אפשרות מצומצמת יחסית של בחירה אנושית בטוב המוחלט. לשם כך, אפשר להם השי"ת לממש את רשמי הקודש שנחקקו בליבם בדרכי העבודה זרה. הגביר הוא את יצר העבודה הזרה וע"י כך אפשר להם לבחור בין עבודת ה' לעבודה האחרת, וע"י כך, הותיר להם את יכולה הבחירה החשובה, אם כי בבחינה מצומצמת בלבד.

קבלת התורה מחדש:

אולם כל האמור עד כה נכון הוא בנוגע לדור הסמוך לקבלת התורה ומעמד הר סיני, שרגשות קודש אדירים הציפו את מוחו וליבו ולא הותירו מקום נכבד ליכולת הבחירה.

אולם מורים לנו חז"ל (שבת, שם) שהמציאות הזו התהפכה לחלוטין:

"אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר"

מורה לנו רבא, שלמרות שבמעמד הר סיני קיבלו עמ"י את התורה מתוך כפיה, בדורם של מרדכי ואסתר שבו וקבלו אותה מרצון. אולם צריכים אנו להבין מדוע. מהי הסיבה שגרמה לשינוי פנימי בנוגע ליכולת הבחירה החופשית, עד כי בדורם יכלו הם לבחור בקדושה ולקבל את התורה מרצון גמור?

נעיין בתשובתו של הרב קוק זצ"ל (עין איה שם) לשאלות הנכבדות הללו:

"הירידות הכלליות גרמו אח"כ החלשה רבה להארתה של טבעיות הקודש, ובימי אחשורוש, אחרי שקדמו הנפילות המאוחרות של השתחויית הצלם וההתנאות מסעודתו של אותו רשע, כל אותם התוכנים הזרים שחדרו בישראל, גרמו האפלה להאור של הקדושה הטבעית, גניזת אורה במחבואיה של הנשמה, מבלי להגלות בהופעת כחה. וזו גופא היתה עצת ד' עמוקה, כדי שתהיה אפשרות לכח הבחירה השקולה לצאת אל הפועל בפעולתה. וזה נעשה אח"כ לטובה אחרי התשובה שבאה ע"י גזירתו של המן, שהונח מקום לפעולה בחירית, הבאה מהכרעה חפשית שבנשמה, לפעול את פעולתה. וכאן נתקיים בפועל, בתור אישור וקיום, בהוצאה מן הכח אל הפועל בתוכן רצוני, ששייך בו קיום לקיים את המצווה מאז, אשר מני אז היה בתכונה של קבלה עצמית, חטיבה של מהותיות קבועה, שאין בה מילוי היסוד של חופש בחירי, וכעת קיימו מה שקבלו כבר."

דורם של מרדכי ואסתר, הופיע על במת ההיסטוריה לאחר גלגולים רבים שעבר עם הקודש. ירידות רוחניות רבות שהשתקפו ע"י השתחוויה לצלם, ולקיחת חלק בסעודתו של אחשוורוש שמן הסתם לא תאמה לאופי היהודי בלשון המעטה. החדירו ישראל אל קרבם דעות זרות ומנהגים קלוקלים שאינם עולים בקנה אחד עם אור הקדושה והטהרה.

הירידות הרבות הללו יצרו מעין ריחוק בין העם הקדוש לצור מחצבתו, עד כי רשמי הקודש שהיו שרויים בליבם בעקבות מעמד הר סיני הקדוש כבר נעלמו באופן גלוי, וכמעט לא נכחו בתוכם. המצב הנורא הזה, הצימאון הרוחני המייבש, אפשר מציאות של בחירה חופשית שקולה. אינם היו מבוססים עוד באור הקדושה העליונה שלא הותירה מקום לבחירה מושכלת.

וכך, לאחר הנס הגדול וההצלה העוצמתית שארעה בדור זה מספרת לנו המגילה שהיהודים "קימו וקיבלו"- קיימו הם מחדש את מה שקיבלו מדורי דורות במעמד הר סיני. כעת, לאחר ההתרחקות הגדולה מאור הקודש המסנוור יכלו הם לקבל את התורה ואורחות הקודש מחדש מתוך רצון אמתי ומושכל, שאין בו שום הכרח.

בחינה נוספת בשמחת הפורים:

נמצא, שמלבד השמחה הגדולה השורה בקרבנו על עצם הנס הגדול שהתרחש בימות הפורים, ישנה שמחה נוספת

ועוצמתית לא פחות- שמחה על קבלתה המחודשת והעליונה של תורת אומתנו ואורחות הקודש של עם ישראל. כפי שמתאר זאת הרמח"ל (דרך ה', ח"ד פרק ח') בהרחבה:

ענין חנוכה ופורים הוא להאיר האור המאיר בימים ההם, כפי התיקונים שנתקנו בם... ופורים - לענין הצלתם של ישראל בגלות בבל, וחזרת קבלת התורה, שחזרו וקבלו עליהם לעולם, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שבת פח א): "הדור קבלוה בימי אחשורוש".

אם כן, בחג הפורים הקרוב, נשתדל להסב את ליבנו אל שמחה נוספת מלבד שמחת הנס הגדול. נשתדל לשמוח בכל ליבנו על קבלת התורה המחודשת והשלימה שארעה בדור זה.

הפטרת 'זכור' שמואל א פרק טו

הרב יוסף חיים / רב במכון יגדיל תורה

ההפטרה שלנו עוסקת בתיקון המתח בין רחמים לאכזריות בין הרצון האישי של האדם ובין הרצון של האלוקי המתח בין מה נכון ומה באמת נכון "בלי מסכים בלי מסכות בלי לרצות לרצות" שאול המלך הראשון של ישראל קיבל משימה שבאים היה מצליח בה היה מתקן עולם במלכות שדי

"וַיֹּאמֶר, כִּי-יָד עַל-כֵּס יָהּ, מִלְחָמָה לַיהוָה, בַּעֲמָלֵק--מִדֹּר, דֹּר." (שמות יז פסוק טז)

כאמור רש"י על הפסוק :

"כי יד על כס יה ידו של הקב"ה הורמה לישבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית ומהו כס ולא כסא ואף השם נחלק לחציו נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו וכשימחה שמו יהי' השם שלם והכסא שלם וגו."

שאול יוצא למלחמה ונראה היטב שאין המלחמה בעמלק באה מתוך מקום של אכזריות

" וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-הַקֵּינִי לְכוּ סֻּרוּ רְדוּ מִתּוֹךְ עֲמָלֵקִי, פֶּן-אֹסִפְךָ עִמּוֹ, וְאַתָּה עָשִׂיתָה חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם; וַיָּסַר קֵינִי, מִתּוֹךְ עֲמָלֵק. "

צבא שאול הוא לא כמו אותם צבאות שמכלים את זעמם בכל העובר בדרכם .שאול מרחם על העם הקיני ומזמין אותם לברוח כדי שלא יפגעו, ובכלל עם ישראל עם של 'רחמנים בני רחמנים' אולי לפעמים אנו קצת יותר מדי בעלי רחמנות עם אויבנו

שאול חזר מהמלחמה ,אותה מלחמה שהיה בה כלל אחד וחשוב מאוד :"עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת-עֲמָלֵק, וְהַחֲרַמְתֶּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ" להחרים את כל העם העמלקי ואת רכושו ללא כחל ושרק -הכל!

אם אתה שאול לא תעשה להם את זה כנראה שיום אחד עמלק ירצה להרוג להשמיד ולאבד את ישראל לא כדאי כבר עכשיו לסיים את הסיפור הזה?

"וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אֲגָג, וְעַל-מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר"

החמלה של שאול והעם שהיה איתו על מלך עמלק אגג ועל הצאן הינו פספוס היסטורי .כיסא ה' ישאר כנראה לא שלם עד ביאת המשיח באחרית הימים!

מצוות התורה נחלקות לשלושה סוגים:
'משפטים' - מצוות שכליות; 'עדות' - מצוות שאמנם השכל לא היה מחייבן מעצמו, אך לאחר שניתנו אפשר להבינן; ו'חוקים' - מצוות על-שכליות.

לא תמיד היהודי חייב להבין את כל הצווים שיש בתורה אבל כן הוא חייב לבצע הכל על אף מצוות ה'חוקים' -מצוות העל שכליות

כל מצווה ומצווה היא תיקון לשכינה "לאקמא שכינתא מעפרא" זאת המשימה הלאומית שלנו בכל הזמנים. העובדה שאני מבין או לא את המצווה לא מורידה או מעלה את התיקון שהיא עושה, והחשוב ביותר שאת הנקודה הזאת אני מבין .

במבט היסטורי על כל התהליכים של עם ישראל אמרנו לעצמנו אין ספור פעמים :"פספסנו את השעה היה יכול להיות אחרת" אני משאר שההפטרה מבקשת לומר לנו גם אם אתם ישראל לא מבינים את גודל השעה או את גודלה של המצווה תביטו על המלך שאול שמתוך רחמנות שלא במקום פיספס את ממלכתו ואת בריאות נפשו וגם את תיקון "כיסא ה' בעולם " לא באנו לשפוט את המלך שאול כי אם ללמוד מטעותו,

הפטרת זכור מציבה לנו תמרור עצור בשביל לזכור על מה לרחם ועל מי להיות קשוח

מתי דעותינו נחשבות ומתי צריך להשקיט את דעותינו .ובעיקר להבין שיש תהליכים היסטוריים שאסור לנו לפספס .זכור !

האם מותר לטאטא את הבית בשבת

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

איתא בגמרא בשבת דף צה עמוד א

אמימר שרא זילחא במחוזא, אמר: טעמא מאי אמור רבנן – דילמא אתי לאשויי גומות, הכא ליכא גומות. רבא תוספאה אשכחיה לרבינא דקא מצטער מהבלא, ואמרי לה מר קשישא בריה דרבא אשכחיה לרב אשי דקא מצטער מהבלא, אמר ליה: לא סבר לה מר להא דתניא: הרוצה לרבץ את ביתו בשבת מביא עריבה מלאה מים ורוחץ פניו בזוית זו, ידיו בזוית זו, רגליו בזוית זו, ונמצא הבית מתרבץ מאליו. אמר ליה: לאו אדעתאי. תנא: אשה חכמה מרבצת ביתה בשבת. והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון – שרי אפילו לכתחלה.

ונחלקו הראשונים להלכה בדין לטאטא את הבית בשבת:

בה"ג, מ"מ בשם הרמב"ן,רשב"א, רי"ף - מותר אפילו בקרקע שאינה מרוצפת, שהגמרא שכתבה "והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון" התירה אפילו את הכיבוד, וכתב המ"ב (ח) שראשונים אלו סוברים שכשמזיז עפר ממקומו גם כן לא חוששים לחופר גומא מכיון שכשאדם מכבד את הבית אינו מכבד אלא עפר תיחוח ואין לחוש בעפר זה לחופר גומא.

רמב"ם - בקרקע מרוצף מותר ובשאינו מרוצף אסור שמא ישוה גומות, משא"כ בריבוץ שמזלף מים ואינו מתכון להדביק העפר שבגומא אלא כוונתו שלא יעלה האבק. וי"ל שלמד בגמרא שמחוזא הוא מקום שרצפתם מרוצפת הותר הכיבוד והריבוץ, ובהמשך שהגמרא כתבה "והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון" זה דוקא לגבי ריבוץ נאמר ולא לגבי כיבוד, שעל זה קאי באחרונה.

ר"י, רא"ש, סמ"ג, סמ"ק, תרומה, מרדכי, רבינו ירוחם - אסור לכבד בכל מקום, וכתבו הגהות שהטעם שאסור לכבד גם במקום מרוצף הוא מחשש שיבוא לכבד במקום שאינו מרוצף או מחשש שמא גם במרוצף שייך אשווי גומות בין הרובדין. וטעם נוסף לאסור הוא משום מוקצה שמזיז עפר שאינו מן המוכן. ודין זה למד התוס' מכך שהגמרא (בדף קכד ע"ב) אסרה לטלטל מטאטא, מכיון שהוא כלי שמלאכתו לאיסור, וא"כ משמע שזוהי מלאכה אסורה. ולכאורה מדברי הרי"ף אפשר ליישב דברי התוס', שכתב "שהאידנא שקיימא לן כרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכון מותר, הוין להו מכבדות של תמרה דבר שמלאכתו להיתר" והגמרא שכתבה שמטאטא הוא כלי שמלאכתו לאיסור דחויה היא מן ההלכה.

הב"י הכריע שבקרקע שאינו מרוצף מכיון שהרמב"ם והרא"ש אוסרים - אסור לכבד בשבת אלא אם הוא מקום שפשט המנהג להתיר מכיון שמידי דרבנן הוא ויש להם על מי שיסמכו (רי"ף). אמנם בקרקע מרוצף, מכיון שהרמב"ם והרי"ף מתירים - יש להקל. הד"מ (ד) כתב שכבר פשט המנהג לאסור אף במרוצף כדעת המחמיר ואין לשנות.

פסיקת הלכה:

השו"ע פסק בסתם כרמב"ם ובשם יש מתירים כרי"ף: "אסור לכבד הבית, אלא אם כן הקרקע מרוצף (מג"א סק"ג וכ"ש בקרשים). ויש מתירין אפי' אינו מרוצף (חזו"ע ח"ד עמ' מו - ובמקום שמקילים אף באינו מרוצף יש להקל כמו שכתב בב"י)".

והרמ"א כתב כרא"ש: "ויש מחמירין אפי' במרוצף (מ"ב סק"ט, בין באבנים בין בקרשים), וכן נוהגין ואין לשנות".

והחזו"ע (ח"ד עמ' מז) והמנוחת אהבה (ח"ב פ"ב ס"ד) ג"כ כתבו שדעת כמה אחרונים שאף לדעת הרמ"א במקום שכל בתי העיר מרוצפים אין להחמיר. ואפשר עוד שאם רוב הבתים מרוצפים רואים את החצר המרוצפת כהמשך לבית המרוצף אף שהחצר אינה מקורה, לא גוזרים רצפת החצר המרוצפת אטו שאינה מרוצפת.

שאלת השבוע

מה מברכים על הקשת? והאם מותר לומר לחבירו שישנה קשת?

ר' ניסים פרץ—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 100 ש"ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז"ל

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער >>

מה שדרשו חז"ל במסכת חולין (קלט ע"ב): "אסתר מן התורה מנין? שנאמר: "ואנכי הסתר אסתיר" - מכאן רמז להסתרת פנים ביום אסתר. ובכלל, כל הנהגת ה' לאורך סיפור המגילה הייתה בדרך של נס נסתר!

זכר לנס שהגויים התייהדו - בשו"ת משנה הלכות (חלק ז סימן צב) ובמחצית השקל כתבו שמתחפשים זכר לכך שבהתחלה רצו רבים מהיהודים להתנהג כמו הגויים ולהתלבש כמותם, אבל אחר כך כשנעשה ליהודים נס כתוב "רבים מעמי הארץ מתיהדים" והחלו הגויים ללבוש מלבושי יהודים שיראו כמותם, וזכר לאותו נס עושים כן.

לקיים מאמר חכמים "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" - בספר התודעה (פרק עשירי) כתב הטעם שמתחפשים בבגדי גויים, על דרך שאמרו חכמים: "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", כמו כן בין המחופשים אין לדעת מי הוא זה, ואולי באמת אינו יהודי.

התחפושות בסיפור המגילה - בכנסת יחזקאל כתב שהטעם הוא משום שעל חלק מן האנשים הנזכרים במגילה פרושה מעין מסכה המכסה את פרצופם האמיתי.

הרב שלמה אבינר הרחיב בהסבר זה, וביאר שאסתר המלכה הסתירה את זהותה, וכן אחשוורוש נראה כאדם העושה ככל העולה על רוחו, אך כל צעדיו מכוונים על ידי הסובבים אותו. המן מציג חזות של נחישות וביטחון עצמי, אך נטפל לחלשים מתוך פחד למעמדו. מרדכי עובד כפקיד נאמן בחצרו של אחשוורוש, אך שומר בסתר על נאמנות מוחלטת לעמו. היהודים אף הם מתחפשים לפי דברי חז״ל, לפיהם היהודים באותו דור חטאו בע״ז ובהתבוללות אך נותרו נאמנים בליבם.

גם הקב״ה מתחפש משום שהוא לא נזכר כלל בסיפור המגילה, בעוד שהמגילה רצופה בצירופי מקרים לכאורה, המבטאים למעשה את ידו הנסתרת של הקב״ה.

זכר לתחפושת יעקב לעשיו (סבו של עמלק) - עוד מובא בספר התודעה (פרק עשירי) שמתחפשים משום שנאת עמלק לישראל באה לו מאבי אביו - עשיו, ששנא את יעקב על אשר לבש את בגדיו ונכנס לקבל את הברכות. עכשיו, שוב אנו מתחפשים בבגדיו, ומראים שלא היה זה חטא, אלא ראויים אנו לרשת את נחלתו של עשיו, ואפילו אם יהיה יעקב לבוש בבגדי עשיו - גם ברוך יהיה.

לאחר שראינו את כל הטעמים, השנה כשנתחפש לא נעשה זאת מתוך הרגל כמצוות אנשים מלומדה, אלא לשם שמים להכניס בליבנו מהמשמעויות הרבות והחשיבות של חג הפורים!

שבת שלום!